

Een grote stal inrichten voor een kleine koe

De Jersey-koe geeft niet zoveel melk, maar de vet- en eiwitgehalten zijn hoog. Maar wie op het ras overstapt zal zijn stal wel wat moeten aanpassen. Veehouderij Techniek bekeek een aantal Jersey-stallen.

Tekst en foto's: Wilbert Beerling

‘Een Jersey kan wel in een stal voor Holsteins, andersom gaat niet.’

De boxbreedte die voor Jersey's wordt gehanteerd is 100 cm. Voor Holsteins is de adviesbreedte 115 cm.

De voergang van Theo Huisjes ligt 20 cm hoger dan de roostervloer. "Dat had zelfs 25 cm mogen zijn, dan bleven ze achter het voerhek."

In de melkstal van Bokma staan de Jersey's vast in een voerhek tijdens het melken. "We hebben het afgekeken van de geitenhouderij", vertelt Gerbrand Bokma. Het eerst binnenkomende dier moet zichzelf vastzetten voordat het tweede dier dat ook kan doen.

De Jersey rukt op in Nederland. De koe produceert weinig liters, maar veel vet en eiwit ten opzichte van haar eigen gewicht en in vergelijking met Holstein-Frisian-koeien. Omwille van quotumperikelen zijn de hoge gehalten soms reden om over te stappen op Jersey's. Een ander kiest juist vanwege de efficiëntie voor de Jersey. Het ras blinkt namelijk uit in het omzetten van ruwvoer in melk. Bovendien is de Jersey een duurzame melkkoe. Vier lactaties is niet uitzonderlijk en daarom hoef je niet zoveel jongvee aan te houden.

Een Jersey is kleiner en lichter dan de Holstein-Frisian. Een volwassen Jersey-melkkoe weegt niet meer dan 400 kg. Op de foto op de vorige pagina is te zien dat de halsband eigenlijk te lang is voor de Jersey-koeien. Ook heeft een Jersey kleinere spenen.

Melkerij

Theo Huisjes melkt in Den Ham zo'n 100 Jersey's, waarvan een aantal nog HF-bloed heeft. Hij bouwde enkele jaren terug een nieuwe serrestal en kocht een gebruikte 2x8-visgraatmelkstal. "We hebben de afstand tussen kop en staart verkleind door

de hoek ten opzichte van de put iets te vergroten", verklaart Huisjes. De koeien staan daardoor wat dwarser op de melkput. "Maar als er een rij in de wachtruimte staat met een aantal vaarsjes, dan nog wil het wel eens gebeuren dat er negen dieren binnenkomen", vervolgt Huisjes. Sjaak Sprangers, biologisch Jersey-melker in Kaatsheuvel, weidt zijn Jersey's in de zomer volledig. Hij melkt in een weidewagen die in de opstalperiode ook dienstdoet als melkstal. De weidewagen telt zeven stands. Voor zowel de melkstal van Sprangers als die van Huisjes geldt dat ze in verhouding tot de grootte van de veestapel niet veel stands tellen. Reden? Een Jersey hoeft maar weinig liters te geven en laat zich bovendien relatief vlot melken, verklaren de veehouders. De familie Bokma melkt biologische Jersey's op meerdere locaties in Zuidwest-Friesland. In It Heidenskip draagt Gerbrand Bokma de verantwoordelijkheid voor 150 Jersey's. Ooit melk hij in dezelfde stal HF-koeien. Na de omschakeling naar biologisch, koos de familie voor Jersey's. De 2x7-visgraatmelkstal werd een 2x10 waarin de Jersey's nagenoeg zij-aan-zij staan. Opvallend is het voerhek in de zij-aan-zij-melkstal. Pas nadat de eerst binnen gekomen koe haar kop door het voerhek

steekt en zichzelf vastzet, kan de tweede koe met haar kop door het voerhek. "Dit hebben we afgekeken van de geitenhouderij", vertelt Gerbrand Bokma. "Een Jersey is nieuwsgierig. Zodra ze de brok op heeft, gaat ze kijken en zoeken naar vermaak en wordt ze onrustig. Daarom zetten we de dieren vast tijdens het melken." Ook Sprangers heeft zo'n voerhek in zijn weidewagen.

Lichtgewicht melkstal

De dunnere, kortere spenen vragen om smallere tepelvoeringen. Melkveeouders met Jersey's kiezen vaak ook voor een lichtgewicht melkstel. Sprangers en Huisjes gebruiken een smallere rubberen tepelvoering. GEA heeft zo'n smalle tepelvoering in het pakket. Die voering heeft de aanduiding 10025 en zou geschikt zijn voor spenen die 19 tot 25 mm dik zijn. Deze maat wordt in Amerika veel gebruikt, geeft Jeroen Luiten van GEA aan. De fokprogramma's zijn daar anders waardoor ook Holstein's vaak dunnere en kortere spenen hebben. Voor de Europese markt worden deze tepelvoeringen overigens wel vervaardigd uit rubber volgens de Europese specificaties. In Amerika moet het rubber aan andere eisen

voldoen. GEA laat weten met een siliconen tepelvoering te komen, geschikt voor korte dunne spenen.

Voerhek en ligbox

Behalve de melkerij vragen ook voerhek en ligbox om aangepaste maten. Sprangers begon in 1994 met het melken van Jersey's in een ligboxenstal die in 1974 door zijn vader werd gebouwd. Inmiddels melkt de biologische melkveehouder 58 Jersey's. "Het voerhek en de ligboxen uit 1974 voldoen voor de Jersey's", aldus Sprangers. Voor de rest geen bijzonderheden in zijn ligboxenstal. Sprangers bouwt momenteel een nieuwe ligboxenstal op een andere locatie. Daarin realiseert hij vier boxeilanden met elk 18 boxen. Hij gaat de boxen geautomatiseerd instrooien met een ligboxenvuller die het stro met een vijzel via buizen verspreidt. "De buizen monden tussen, in plaats van in, de boxen uit", legt Sprangers uit. Een Jersey is nogal nieuwsgierig en Sprangers vreest dat ze de buizen niet heel laten. Mede daarom kiest hij ook voor massieve, maar hangende boxafscheidingen. "Die zijn flexibel, maar zwaar en daarmee zijn ze het meest geschikt voor Jersey's, denk ik."

De boxbreedte voor de Jersey's bedraagt meestal 1 meter. Ook in de stal van Huisjes: "Maar alles is qua maatvoering zo gemaakt dat het is om te bouwen, zodat je weer Holsteins zou kunnen houden. Die ambitie heb ik niet, maar je weet nooit." Door de smallere boxen spaart Huisjes per koe 15 cm boxbreedte uit. Het Handboek Melkveehouderij adviseert een boxbreedte van 115 cm voor Holsteins. De Jersey-melkers hebben boxen van 1 meter breed. Huisjes' stal heeft daardoor 15 procent meer boxen dan normaal. "De koe is nog steeds 30 procent lichter, in verhouding zit er nog altijd meer inhoud per kg lichaamsgewicht in deze stal." Slechts een klein deel van Huisjes' stal is voorzien van een voerhek. "Dat is een voerhek voor groot jongvee, een regulier voerhek is te groot." Voor het overige is zijn stal voorzien van buizen. Ook de nieuwe stal van Sprangers krijgt buizen. Beide veehouders baseren deze keuze op dierwelzijn. Daarbij komt dat de ervaring van de ondernemers is dat een Jersey relatief weinig ongewone behandelingen vraagt en zich makkelijk laat behandelen. In de Jersey-stallen vind je dan ook geen selectiestraten of behandelboxen. Bokma bouwde zijn reguliere stal om.

De ligboxen werden versmald tot 1 meter, waardoor hij 30 extra boxen in de stal kon monteren. Bokma verplaatste de schoftboom en monteerde een zachte knieboom. "Het is even zoeken naar de juiste afmetingen", zegt Bokma. "Daarbij zijn we nog in het voordeel omdat we nauwelijks kruislingen hebben, de dieren lopen qua maat niet ver uiteen." Het voerhek verving Bokma door buizen. In de stal van Huisjes ligt de voergang 20 cm hoger dan de roostervloer. Ertussen staat een betonnen muur die samen met de buis het voerhek vormt. "Die voergang had nog 5 cm hoger mogen liggen, dan had het muurtje ook iets hoger kunnen zijn en dat voorkomt dat een klein dier er doorheen glipt. Nu gebeurt dat af en toe." Huisjes geeft aan dat de Jersey, ondanks de kortere hals, geen moeite heeft met het reiken naar voer op de voergang. "Ik hoef het voer niet vaker aan te schuiven." Een laatste aandachtspunt dat Huisjes noemt is het vele likken dat de Jersey's doen. "Houten deuren zijn snel kaal, deuren waar de dieren bij kunnen kun je dus beter uitvoeren in kunststof of metaal." □